

რა უნდა ბიჭოღვით სლოვის შესახებ

„წარმოუდგენელი იმაზე უფრო მუხუჯვრი და საშინელი დაავადება, ვიდრე წყლის შიშია. ყოფიანი ყაყი პირველად რომ ვნახე, ხსოვი დღე დამთხვავლი იყო და დიდოდი. შუბში და ძალის ყველა მოყვარული და ყველა ძალი...“

ბ. ჩხეიძე

სლოვის, იგივე ჰიდროფობია (ბერძნულად — „წყლის შიში“), უძველესი დროიდანაა ცნობილი. „ილიადის“ ერთ-ერთ მთავარ გმირს (ეს პოემა კი, მოგეხსენებათ, ჩვენს წელთაღრიცხვამდე თითქმის ათი საუკუნით ადრე შეიქმნა), უძველეს შვეტორს, ბერძნები „ცოფიან ძალს“ ეძახდნენ.

დაავადება პირველად კორნელიუს ცელსიუსმა აღწერა, ცოფის საწინააღმდეგო აცრა კი ლუი პასტერმა გახედა. მას შემდეგ წლები, ათწლეულები, საუკუნეებიც კი გავლდა, მაგრამ ეს დაავადება ჯერ კიდევ შიშის ზარს სცემს უცხოებობას. არც არის გასაკვირი: თუ აცრა ოდნავ მაინც დაგვიანდა, ადამიანი კვდება.

ჰიდროფობიის შესახებ გვესაუბრება თსსუ გ. ჟვანიას სახელობის პედიატრიული კლინიკის ანტირაბიული ქირურგიული სამსახურის ხელმძღვანელი, ქვეყნის წამყვანი რაბიოლოგი, დოცენტი **თაიშურა გოგიია**.

● რამდენად გავრცელებულია ცოფი ჩვენს ქვეყანაში?
— ეს დაავადება, რომლითაც მსოფლიოში ყოველწლიურად 60 000-მდე ადამიანი იღუპება, დღემდე საქართველოსთვისაც მწვავე პრობლემად რჩება.

კატასტროფულად იზრდება ცხოველების მიერ დაკბენილთა რიცხვი. გასულ წელს თბილისში 9000-მდე შემთხვევა აღირიცხა, მთლიანად ქვეყანაში კი — 34 000-მდე.

ცოფს სეზონურობა ახასიათებს: დაკბენილთა რაოდენობა მკვეთრად იზრდება გაზაფხულ-ზაფხულის პერიოდში.

● რა დაავადებაა ცოფი?
— ცოფი, ისევე როგორც ტეტანუსი, სპეციფიკური მწვავე ქირურგიული ინფექციაა, რომელსაც ნერვული სისტემის მძიმე დაზიანება ახასიათებს და, როგორც წესი, სიკვდილით სრულდება.

● რა შემთხვევაში ავადდება ადამიანი ცოფით?
— ეს სწეულება ადამიანს მაშინ გადაეცემა, თუ ცოფიანმა ცხოველმა, ფრინველმა ან მღრღნელმა დაკბინა, დაკანრა ან დადორბლა. დაავადების გამომწვევია ვირუსი, რომელიც მხოლოდ და მხოლოდ თბილისისხლიანი ცხოველისა და ადამიანის ნერწყვი და ზურგისა და თავის ტვინში ბუდობს. დაკბენის შემდეგ

ცხოველის ნერწყვის მეშვეობით ჭრილობაში მოხვედრილი ვირუსი ცენტრალურ ნერვულ სისტემამდე აღწევს და დაავადებაც ვითარდება.

● მაშ, მხოლოდ ძალის კბენისა არ უნდა გვეშინოდეს...
— სამწუხაროდ, ასეა. ცოფით შეიძლება დაავადდეს ყველა თბილისისხლიანი ცხოველი, თუმცა ჰიდროფობიას ყველაზე მეტად მაინც ძალი, კატა, მგელი და მელა ავრცელებენ.

ცივისისხლიან ცხოველებს (ქვეწარმავლებს) ცოფი არ ემართებათ.

● კბენიდან რამდენ ხანში უნდა ველოდეთ ცოფის გამოვლენას?

— ამ დაავადების ინკუბაციური (ფარული) პერიოდი რამდენიმე დღიდან ერთ წლამდე, ზოგჯერ ამაზე მეტხანსაც გასტანს. საინკუბაციო პერიოდი მოკლეა მაშინ, როცა ადამიანი ძლიერაა დაკბენილი, თანაც ჭრილობები სახეზე, თავზე, ხელებზე აქვს. გარდა ამისა, მოკლე ფარული პერიოდი აღენიშნებათ ბავშვებს.

● ცნობილია, რომ კბენის შემდეგ ცოფიანი ცხოველის ქცევა

ძალის ნაბახი

ვა იცვლება. მაინც, როგორ უვლინდება ცოფი ძალღს?

— კბენის შემდეგ ძალღს 10 დღის მანძილზე უნდა დააკვირდეთ. ცოფიან ცხოველს შემდეგი ნიშნებით იცნობთ: უმიზე-

ხორხის კუნთების ძლიერი სპაზმი. ძალზე აგრესიული ხდება, გარშემო ყველაფერს ამტვრევს, ბოდავს, უხვად გამოყოფს ნერწყვს.

აგზნებას მოსდევს დამბლა, რომელიც

ზოდ ყეფს, იქავებს ნაკბენ ადგილს, არ ჭამს, არ სვამს, ღრღნის და ყლაპავს უჩვეულო საგნებს — ლურსმანს, ქვას, ტილოს ნაჭერს და ა.შ.; ჩვეულებრივზე ხშირად ელაქუცება პატრონს, იმალება სიზნელეში ან, პირიქით, აღგზნებულა; თუ დაბმულია, ცდილობს, აიწყვიტოს და თუნებას მისცემთ, დიდ მანძილზე გაიქცევა; უმიზეზოდ ესხმის თავს და კბენს ცხოველებს, ფრინველებს, უცხო ადამიანებს და პატრონსაც კი; რამდენიმე დღის შემდეგ უვითარდება დამბლის ნიშნები, ყეფს ხრინწიანი ხმით, ჩამოსდის დორბლი, ბარბაცით დადის და კიდურებს მიითრევს, უჭირს სუნთქვა, ბოლოს კი ნაიქცევა და კვდება.

● **ადამიანს როგორღა უვლინდება ჰიდროფობია?**

— ცოფით დაავადების პირველი ნიშნებია ქავილი, მჭრელი და მწვავე ტკივილი ნაკბენ ადგილას. ნაწიბური შენითღდება და შუბდება. ადამიანს უვითარდება რევმატული ხასიათის ტკივილები, ერღვევა საჭმლის მონელება — აწუხებს უმადობა, პირის სიმშრალე, გულისრევა, პირღებინება, ყაზობა, შეიძლება, სხეულის ტემპერატურამაც მოიმატოს 38-40 გრადუსამდე. რამდენიმე დღეში იწყება აგზნების პერიოდი: წყლის დანახვისას ავადმყოფს შიში იპყრობს, ტანჯვისგან სახე ემანჭება, აღენიშნება ხახისა და

ქვემო კიდურებიდან იწყება და სრულდება გულისა და სუნთქვის ფუნქციათა მოშლით, რასაც სიკვდილი მოსდევს.

● **როგორ მოვიქცეთ, თუ ძალღმა დაგვეკბინა?**

— დაკბენის შემდეგ, პირველ ყოვლისა, პროფილაქტიკური ღონისძიებები უნდა ჩაიტაროთ:

▷ ნაკბენი დაიმუშავეთ არა მხოლოდ იოდითა და სპირტით, არამედ საპნიანი წყლით.

▷ დროულად მიმართეთ ქირურგ-რახიოლოგს, რომელიც ჭრილობას სათანადოდ დაამუშავეს და ცოფის საწინააღმდეგო აცრებს ჩავიტარებთ. ჩვენი კლინიკის ანტირაბიული სამსახურის მეოხებით პრაქტიკაში დაინერგა ახალი ტიპის ვაქცინაციის სრული ექვს-ინექციანი (არასრული კურსი — სამი ინექცია) მსოფლიოში აღიარებული კურსი, ნაცვლად ძველი, 48-ინექციიანისა. ასე რომ, აცრის პროცედურაც გაიოლდა.

▷ არამც და არამც არ გააკერინოთ ჭრილობა პირველი სამი დღის განმავლობაში, თუ, რა თქმა უნდა, ამას სასიცოცხლო ჩვენება (მაგალითად, ძლიერი სისხლღენა) არ მოითხოვს.

დაიხსომეთ: კბენის, დაკანვრის ან დორბლის შემთხვევაში, თუნდაც ცხოველი არაფრით ჰგავდეს ავადმყოფს, უთუოდ მიმართეთ ექიმს — დაავადების ფარული პერიოდის უკანასკნელი 10 დღის განმავლობაში ცოფის ვირუსი უკვე ნერწყვშია და გამორიცხული არ გახლავთ, ერთი შეხედვით ჯანმრთელი ცხოველი ცოფით დაავადებული აღმოჩნდეს.

● **ცნობილია, რომ ადამიანს აცრის შემდეგ რამდენიმე რეკომენდაციას აძლევენ. რა რეკომენდაციებია ესენი?**

— ცოფის საწინააღმდეგო ვაქცინაციის შემდეგ რამდენიმე რჩევის გათვალისწინება მართლაც მოგიხდებათ:

▷ ექვსი თვის განმავლობაში არაფრით არ შეიძლება ალკოჰოლის მიღება, ლუღისაც კი. სასმელი ასუსტებს ცოფის ვირუსის მიმართ ორგანიზმის წინააღმდეგობის უნარს.

▷ ერთდეთ გადაღლას, გადაცივებას, მაგრამ ნურც მეტისმეტად ჩაიფუნებთ.

▷ გულღასმით დაიცავთ კანის ჰიგიენა.

▷ ანტირაბიული (ცოფის საწინააღმდეგო) ვაქცინაციის პერიოდში და მისი დასრულებიდან 2 თვის მანძილზე არ ჩაიტაროთ არავითარი პროფილაქტიკური აცრა, გარდა ანტიტეტანურისა.

● **დაბოლოს, რას ურჩევდით ჩვენს თანამემამულეებს?**

— ცოფის პროფილაქტიკის საკითხს ისევე და ისევე მანანწალა ძალღების პრობლემაზე მიყვავართ, მათთან ბრძოლა კი ქალაქის კეთილმოწყობისა და სხვა შესაბამისი სამსახურების პრეროგატივაა. ხოლო მოსახლეობას მიწდა ვურჩიო, მაქსიმალურად მოერიდონ ქუჩის ძალღებს, დაკბენის შემთხვევაში კი დაუყოვნებლივ ექიმს მიმართონ. ცოფთან ხუმრობა არ შეიძლება, ის მომაკვდინებელი სენია.

❖ **ინა შაჩიბერიძე**

